

Matkaraportti Kirkon Ulkomaanavaun ja Helsingin seurakuntayhtymän Vaikuttajakatemia Ugandaan marraskuussa 2025

Aika: 26.10.-31.10.2025

Matkakohde: Uganda

Mukana: Karoliina Partanen (kok), Fatim Diarra (vihr), Olga Oinas-Panuma (kesk), Henrik Wickström (r), Sari Tanus (kd), Vilhelm Junnila (ps), Miapetra Kumpula-Natri (sd), Heta Pirttijärvi KUA:n nuorisoverkosto Changemakerista, Leo Svahnback, Suomen edustuston päällikön sijainen, Juha Rintamäki Helsingin seurakuntayhtymän johtaja, Katri Suomi KUA:n yhteiskuntasuhteiden ja varainhankinnan johtaja, Jussi Ojala erityisedustaja, Björn Udd kansainvälisen viestinnän asiantuntija ja Wycliffe Nsheka.KUA:n maajohtaja

Vaikuttamisakatemia matka – tausta

Kirkon Ulkomaanapu ja Helsingin seurakuntayhtymä järjestivät kansanedustajille suunnatun matkan Ugandaan 26–31.10. Seurakuntayhtymän rahoittaman akatemian tarkoitus oli tutustua Kirkon Ulkomaanavun humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön hankkeisiin maassa sekä laajemmin kehityspolitiikkaan ja Itä-Afrikkaan. Edelliset vaikuttamisakatemia kohteet ovat olleet Kambodzha ja Jordania.

Matkalle osallistuivat Karoliina Partanen (kok), Fatim Diarra (vihr), Olga Oinas-Panuma (kesk), Henrik Wickström (r), Sari Tanus (kd), Vilhelm Junnila (ps) ja Miapetra Kumpula-Natri (sd). Akatemiaan osallistuivat lisäksi Heta Pirttijärvi KUA:n nuorisoverkosto Changemakerista sekä Leo Svahnback, edustuston päällikön sijainen, Suomen suurlähetystöstä Nairobista.

Järjestäjien puolelta akatemian matkalle osallistuivat Helsingin seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki, KUA:n yhteiskuntasuhteiden ja varainhankinnan johtaja Katri Suomi,

erityisedustaja Jussi Ojala ja kansainvälisen viestinnän asiantuntija Björn Udd. Vierailua Ugandassa isännöi KUA:n maajohtaja Wycliffe Nsheka.

Mitä vierailu piti sisällään?

Ugandassa ryhmä tapasi Ugandan ministeriöiden edustajia, Ugandan parlamentin varapuhemiehen, YK:n ja EU:n Ugandan toimintojen johtajat, YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n maatoimiston edustajia sekä suomalaisia ja kansainvälisiä Ugandassa toimivia kansalaisjärjestöjä.

Vierailu KUA:n maatoimistossa Kampalassa antoi yleiskuvan järjestön toimintaan maassa ja tutustumisen uuteen luovien alojen koulutusohjelmaan.

Akatemia vieraili Kiryandongon suurella pakolaisasutusalueella, jossa KUA tukee erityisesti pakolaisten ja paikallisten

lasten koulunkäyntiä haastavissa olosuhteissa. Toinen kenttävierailu kohdistui Mitiyanaan, jossa Naisten Pankki ja KUA ovat tukeneet naisten osuuskuntatyötä, yrittäjyyttä ja liiketoimintaa vuodesta 2014 alkaen.

Vierailun keskeiset havainnot

Uganda isännöi eniten pakolaisia koko Afrikassa. Ugandassa on 1,9 miljoonaa pakolaista levottomista naapurimaista, erityisesti Kongosta, Sudanista sekä Etelä.-Sudanista. Vuoden 2025 aikana maahan on saapunut 137,000 uutta pakolaista. Määrän odotetaan lähikuukausina yltävän 2 miljoonaan.

Ugandan avoimien ovien pakolaispolitiikka on edistyksellistä. Uganda pitää kiinni avoimien ovien politiikasta pakolaistyössä, joka mahdollistaa kotinsa jättämään joutuneille turvapaikan ja mahdollisuuden rakentaa elämänsä. Pakolaisille annetaan maatilkkuviljelyn ja toimeentulon mahdollistamiseksi. Pakolaiset saavat tehdä töitä, käydä koulua sekä liikkua vapaasti Ugandassa.

Verrattuna Ugandan kansalaisiin pakolaisilta puuttuu vain äänestys oikeus.

Lasten ja nuorten koulutus on keskeinen tarve pakolaisasutusalueilla. Ryhmä vieraili Kiryandongossa, jossa on yli 165,000 pakolaista. Tarpeet koulutuksen ja terveydenhuollon aloilla ovat valtavia. 48% (78,610) pakolaisista on 0-17 vuotiaita lapsia, alleviivaten koulutuksen tarpeellisuutta ihmisten tulevaisuuden rakentamisessa. Pakolaisasutuskusten suurimpia haasteita on opettajien puute. Tällä hetkellä yksi opettaja vastaa keskimäärin 77 lapsen opetuksesta, ja pahimmillaan luokissa on yli 200 oppilasta.

Lisäksi kouluruokailu, koulurakennukset ml. vessat, makuutilat ja luokat vaativat lisäpanostuksia. Humanitaarisen työn ja kehitysyhteistyön leikkauksilla on dramaattinen vaikutus Ugandassa.

Yhdysvaltojen kehitysapuleikkauksien vaikutus vuoden 2025 aikana ovat olleet merkittävät. Pelkästään KUA:n rahoitusta leikattiin Ugandassa 5 miljoonan euroa. Leikkaus on suoraan pois lasten mahdollisuudesta käydä koulua.

YK:n pakolaisjärjestön mukaan opetussektorin rahoitus on tippunut alle puoleen viime vuodesta (USD 48,4m vuonna 2024, USD 22,8m vuonna 2025) samaan aikaan kun sektorin tarpeet ovat suurimmillaan vuoden 2021 jälkeen (USD 118m 2024 ja USD 133m 2025).

Pakolaisten koulutukselle keskeisen Education Cannot Wait –rahasto on ilmoittanut leikkaavansa koko rahoitustukensa Ugandaan, joka tarkoittaa mm. 2014:n pakolaisasutusalueiden opettajan irtisanomista.

Usean YK-järjestön, esimerkiksi Maailman Ruokaohjelma WFP:n rahoitus puolittuu Ugandassa vuonna 2026. Tilanteessa, jossa maan humanitaarisen työn rahoitustarve kasvaa, tilanne on täysin kestämätön.

Vuodelle 2026 odotetut kehitysapuleikkaukset uhkaavat romuttaa aikaisemmin saavutetut kehitysvaiikutukset.

Lasten toivo ja haaveet elävät vaikeissakin oloissa. Lapset kertoivat kansanedustajille tulevaisuuden haaveistaan koskettavasti. Joku haluaa opettajaksi, moni lääkäriksi, toiset lakimiehiksi. Yksi halusi Ugandan pakolaisasioista vastaavaksi ministeriksi, ja toisen tähtinä oli olla Ugandan presidentti.

Kirkon Ulkomaanavun työ on vaikuttavaa

Tapaamiset avunsaajien parissa niin Kiryandongossa kuin Mitiyanassa kertoivat selkeästi, kuinka paljon Kirkon Ulkomaanavun työtä arvostetaan ja kuinka merkittävä tuki on ihmisille.

Lapset ja opettajat iloitsevat torstaina 30.10 käyttöönotetusta uudesta koulurakennuksesta, joka pienentää luokkakokoa kymmenillä ihmisillä. Ugandan hallinnon edustajat korostivat,

kuinka tärkeää heille on ollut, kun KUA on systemaattisesti tukenut Ugandan opetussuunnitelman uudistamista. KUA on järjestänyt komission matkan Suomeen tutustumaan meidän opetusjärjestelmäämme ja lähettänyt professori Hannele Niemen tukemaan komission työtä.

Naisten osaamisen ja toimeentulon tukeminen auttaa perheitä ja koko yhteisöä pitkäjänteisesti. Naisten

Pankin ja Kirkon Ulkomaanavun koulutus ja taloudellinen tuki on mahdollistanut sen, että Mitiyanan naisten osuuskunta on kasvanut 559 naisjäsenen yhteisöksi, joka hyödyttää kaikkia jäseniään.

Osuuskunta tarjoaa pienviljelijöille tukea heidän työssään maissinviljelyssä, mutta se myös tukee kanankasvatusta, kananmunien markkinointia sekä esimerkiksi perheiden lasten koulunkäyntiä. Naisten taloudellinen voimaantuminen on merkittävää ja erityisen tärkeää perheiden hyvinvoinnin kannalta.

KUA:n työ maatalouden arvoketjussa auttaa yhteisöjä rakenteellisella tasolla. Ryhmä tutustui KUA:n

vaikuttavuussijoitusyhtiö FCA Investmentsin (FCAI) työhön, joka linkittyy saumattomasti esimerkiksi Mitiyanan naisten osuuskuntaan. Osuuskunnan naiset toimivat sopimusviljelijöinä Egg Production of Uganda (EPL) - yritykselle, joka hyödyntää osuuskunnan maissin kanojen ruokinnassa. EPL on kasvaessaan palkannut lukuisia paikallisia ihmisiä pysyviin työsuhteisiin, edelleen hyödyttäen yhteisöjä. FCAI on sijoittanut EPL:n työhön ja tukee sen kehittämistä.

Apu menee perille

Vaikuttamisakatemia todisti miten merkittävää työtä Kirkon Ulkomaanavun paikalliset työntekijät tekevät, ja kuinka valtioilta, kansainvälisiltä rahoittajilta, seurakunnilta ja yksityislahjoittajilta saatu taloudellinen tuki kanavoidaan tehokkaasti humanitaarisen työhön ja kehitysyhteistyöhön sekä kuinka saumatonta yhteistyö Kirkon Ulkomaanavun ja Ugandan valtion välillä on.

Keskeiset viestit / mitä pitää tehdä?

Afrikka tulee olla humanitaarisen työn ja kehitysyhteistyön fokuksessa. Ukrainan ja Gazan tilanteet vaativat tekoja ihmisarvon puolesta, ja myös KUA tekee näissä maissa avustustyötä.

Sudanin pitkittynyt kriisi ja maailman suurin nälänhätä, Etelä-Sudanin hauras tilanne, sekä Ugandan pakolaistilanne tulisi kuitenkin korostua kotimaisen median raportoinnissa, sekä avustustyön kanavoimisessa.

Avustustyön globaalit leikkaukset uhkaavat Ugandan tärkeän pakolaispolitiikan jatkoa. Ugandan avoimien ovien pakolaispolitiikka on suuri inhimillinen menestys. Mutta köyhä valtio ei selviä mittavasta taakasta yksin.

Vuosi 2026 tulee olemaan murrosvuosi kehitysyhteistyössä ja

humanitaarisessa avussa. Sotien ja konfliktien koettelemalla alueella kansainvälisen yhteisön työlle kasvava tarve. KUA ja muut humanitaariset järjestöt vastaavat suuresta osasta pakolaisasutusalueiden koulutuksesta ja toimeentulon mahdollistavasta työstä. Ihmiset haluavat elää lähellä kotejaan ja heitä kannattaa auttaa siellä, missä he ovat.

EU:n on tärkeää edistää ratkaisujen löytymistä alueen kriiseihin ja tukea kriiseistä kärsiviä ihmisiä. EU:n humanitaarisen avun (ECHO), sekä kehitysyhteistyön vahvistuva rahoitus EU:n rahoitusraamissa (MFF) 2028-2034 on taattava.

Suomen tulee panostaa järjestöjen kautta tapahtuvaan, todistetusti tehokkaaseen avustustyöhön. LiiteKUA:n ja sen kumppaneiden kautta toteutettava avustustyö pakolaisten parissa ja naisten toimeentulon tukemisessa nauttii vahvaa luottamusta Ugandassa.

Suomen tulee harkita avun lisäämistä Itä-Afrikkaan mukaan lukien Ugandaan vuonna 2026.

Ystävyyden palasia

Vaikuttamisakatemia vei tapaamisiin tulijaisia Suomesta. Hyvää suomalaista suklaata ja joku Helsingistä kertova kirja. Halusimme kuitenkin viedä jotain vielä suurempaa.

Siksi mukaan lähti Helsingin seurakunnista kymmenen vuotta sitten tehdystä turvapaikanhakijoiden hätämajoituksesta syntyneitä ystävyyden palasia.

Kyse oli tilapäisestä seinästä turvaamaan rauhallinen yöuni. Seinään ilmestyi samantien tervetulotoivotuksia. Joku matkusti pitkänkin matkan päästä kirjoittamaan tuohon seinään. Kun turvapaikanhakijat siirtyivät eteenpäin seinä purettiin ja laitettiin palasiksi. Joskus konkreettiset ystävyyden teot ja niistä konkreettisesti muistuttavat palaset osoittautuvat koskettaviksi muistamisiksi. Niin kävi tässä.

Liite Kirkon Ulkomaanavun nettijuttu marraskuu 2025 Björn Udd

https://www.kirkonulkomaanapu.fi/ajankohtaista/artikkelit/kua-vei-seitseman-kansanedustajaa-ugandaan/?fbclid=IwY2xjawOJC0BleHRuA2FlbQlzMABicmlkETE4YzIvaDBBZGdxZzNzc3Nqc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MghjYWxsc2I0ZQEyAAEeFotugoT1qxoAc3dDsxm0WQP9Z7EiDFLtemdeOu8PN0yLjGfz7Loqi8-T_U_aem_GFHPp08vYaExOygULRq6cQ

Liite Helsingin Sanomien juttu 15.11.2025 Pekka Mykkänen

Trumpin leikkaukset kehitysapuun tappaneet jopa satojatuhansia – Suomalaishanke Afrikassa kaaoksessa

Kehitysapu | Kirkon ulkomaanavun toiminta on vaikeutunut merkittävästi Trumpin kehitysapuun kohdistuneen lakkautuspäätöksen takia. ”Seitsemän miljoonaa dollaria meni yhdessä yössä”, kertoo toiminnanjohtaja Tomi Järvinen.

Opettaja seisoi pulpetin päällä täpötäydessä luokkatilassa Kiryandongon pakolaisalueella Ugandassa lokakuun lopulla. Kirkon ulkomaanavun tukema koulu on yksi lukuisista oppilaitoksista, jotka ovat kärsineet Yhdysvaltain kehitysyhteistyön leikkauksista tänä vuonna. Kuva: Björn Udd

Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin päätös lopettaa USAID-kehitysyhteistyöviraston toiminta on aiheuttanut vakavia seurauksia.

Kirkon Ulkomaanavun toiminnanjohtaja Tomi Järvinen kertoo järjestön menettäneen seitsemän miljoonaa dollaria rahoitusta yhdessä yössä.

Ikkuna-aukossa ei ole lasia eikä kehystä vaan pelkkä reikä. Sen läpi paistaa päivänvaloa kivimurskan ja lankunpätkien päälle. Seitsemän pojan joukko yrittää kuitenkin opiskella uskontoa sotkun vieressä.

Kirkon ulkomaanavun eli KUA:n viestintäasiantuntijan [Björn Uddin](#) mukaan pojat ovat siirtyneet torsoksi jääneen koulurakennuksen suojaan, koska muut luokkahuoneet ovat täpösen täynnä oppilaita. Toisessa Uddin viime maaliskuussa ottamassa valokuvassa näkyy rakennuskohteen toinen nurkkaus ja siellä kourallinen tyttöjä, hekin paossa hälinää.

Keniassa Kalobeyein pakolaisalueella sijaitsevan koulun rakentaminen on jäänyt kesken, koska sen rahoitus loppui kuin seinään. Niin kävi, kun Yhdysvaltain presidentti [Donald Trump](#) lopetti viime tammikuussa yhdellä kynän sutaisulla kymmenien miljardien dollarien budjetilla toimineen USAID-kehitysyhteistyöviraston toiminnan.

Kirkon ulkomaanapuun saapui 24. tammikuuta Yhdysvaltain ulkoministeriön vaakunalla varustettu sähköpostiviesti, jossa kerrottiin, että kaikki Yhdysvaltain tuki Suomen suurimmalle kansainvälisen avun toimijalle KUA:lle on pantu jäihin.

”Meidän kohdallamme se tarkoitti, että seitsemän miljoonaa dollaria meni yhdessä yössä”, kertoo KUA:n toiminnanjohtaja [Tomi Järvinen](#).

Pojat opiskelemassa uskontoa kesken jääneellä koulurakennuksen työmaalla Kalobeyein pakolaisalueella Keniassa viime maanantaina. Kuva: Björn Udd / Kirkon ulkomaanapu

Alkurysäyksessä KUA joutui irtosanomaan tai lomauttamaan 350 opettajaa, mikä vaikutti vahingollisesti 209 000 lapsen koulunkäyntiin Ugandassa ja Keniassa. KUA:n pakolaisleirien yhteydessä pyörittämien koulujen luokkahuoneissa on nyt 130–200 oppilasta kussakin.

”Jokainen ymmärtää, että eihän siellä enää kauheasti opita asioita, kun opettajan aika menee siihen kurin tai järjestyksen pitämiseen”, Järvinen sanoo.

Yhdessä Björn Uddin lokakuussa ottamassa kuvassa näkyy KUA:n tukeman peruskoulun luokka Kiryandongon pakolaisalueella Ugandassa. Lapsia on niin paljon, että on vaikea hahmottaa, kuinka monta istuu minkäkin pulpetin ääressä.

Opettaja seisoo pöydän päällä, koska Uddin mukaan ”lattia on niin täynnä oppilaita, ettei siellä mahdu kävelemään”. Ja lisää oppilaita olisi tulossa, sillä leirille saapuu joka viikko noin 300

uutta ihmistä, jotka pakenevat enimmäkseen Sudanissa raivoavia taisteluja levottoman Etelä-Sudanin kautta.

Yksistään Kenian osalta tilanne on kaoottinen. KUA:n pyörittämissä esi- ja peruskouluissa 44 prosenttia lapsista ei saavu enää paikalle. Toisen asteen opiskelijoista 36 prosenttia jättää saapumatta opetukseen, vaikka heillä opiskelupaikka onkin.

Väkivaltaisuuksia paenneita ihmisiä hakemassa ruoka-apua Bornon osavaltiossa Koillis-Nigeriassa elokuussa. Yhdysvaltain ja muiden länsimaiden leikkaukset ovat johtaneet kymmenien YK:n ruoka-apupisteiden sulkemiseen Nigeriassa. Kuva: Sodiq Adelakun

Trumpin päätöksen vaikutukset eivät heti olleet selviä, joten KUA:ssa ja muissa avustuspiireissä tieto maailman suurimman kehitysyhteistyötoimijan USAID:n, alasajosta tuli vaihteittain. Järvisen mukaan ensin tuli alkushokki, sitten ulospuhallus ja lopulta ajatus: "Eihän näin voi tapahtua."

Mutta niin tapahtui. KUA:n budjetista katosi kertaheitolla kymmenen prosenttia, kun monilla muilla järjestöillä toiminta kaatui siihen paikkaan. KUA:n Suomen-toiminnoissa ovat meneillään muutosneuvottelut, joiden piirissä on 130 ihmistä ja jotka voivat johtaa enimmillään 27 ihmisen irtisanomisiin.

Bostonin yliopiston tutkija [Brooke Nichols](#) on laatinut mediassa paljon lainatun [mallinnuksen](#), jonka mukaan yli 600 000 ihmistä – heistä kaksi kolmasosaa lapsia – on saattanut jo kuolla

USAID:n alasajon takia esimerkiksi malariaan, aidsiin, keuhkokuumeeseen ja aliravitsemukseen.

”88 kuolemaa per tunti”, lukee netissä julkaistussa laskurissa.

Yhdysvaltain ulkoministeri [Marco Rubio](#) kyseenalaisti arviot kuolemista viime toukokuussa. ”Kukaan ei ole kuollut USAID:n [leikkauksiin]”, hän [sanoi](#) kongressin kuulemisessa.

USAID:lla on ollut keskeinen rooli uusien hiv-tartuntojen ja viruksen aiheuttamien aids-kuolemien ehkäisyssä yli 20 vuotta toimineen Pepfar-ohjelman kautta. YK:n aids-järjestö [arvioi](#), että rahoituksen lopettaminen kokonaan voisi johtaa tämän vuosikymmenen loppuun mennessä 6,6 miljoonaan uuteen hiv-tartuntaan ja 4,2 miljoonaan aids-kuolemaan.

Lääketieteellinen Lancet-lehti [julkaisi](#) heinäkuussa analyysin, jonka mukaan USAID on pelastanut kahdessa vuosikymmenessä 91 miljoonaa ihmishenkeä. Tutkijoiden mukaan viraston alasajo voi tarkoittaa kaikkiaan yli 14 miljoonan ihmisen kuolemaa vuoteen 2030 mennessä, ”mukaan lukien 4,5 miljoonan alle viisivuotiaan lapsen”.

Kirkon
ulkomaanavun
KUA:n
toiminnanjohtaja
Tomi Järvinen näytti
koululaisille kuvia
lumisesta Suomesta
Kenian
Kalobeyeissä
sijaitsevalla
pakolaisleirillä
tammikuussa
2024. Kuva: Björn
Udd / Kirkon
ulkomaanapu

Trumpin päätöksen kokonaisvaikutukset selviävät vasta myöhemmin. Nyt avustusjärjestöissä yritetään selvittää tästä vuodesta ja laatia ennakkonäkymää tuleville 2–3 vuodelle.

Järvisen mukaan epävarmuutta lisää se, että mikään taho ei ole ryhtynyt täyttämään Yhdysvaltain rahoituksen jättämää kuoppaa. Länsimaissa Suomesta Hollannin kautta Britanniaan trendi on [leikata](#) kehitysyhteistyörahoja, eikä EU-tasoltakaan ole tiedossa lohtua.

”En ole kuullut, että EU olisi radikaalisti leikannut, mutta ei se ole myöskään radikaalisti tullut täyttämään tätä tarvetta millään tavalla.”

YK:n lastenapujärjestön Unicefin mukaan länsimaisen rahoituksen leikkaukset vuodesta 2023 alkaen ovat viemässä noin kuudelta miljoonalta lapselta koulupaikan maailmanlaajuisesti. ”Se vastaa sitä, että jokainen peruskoulu Saksassa ja Italiassa suljettaisiin”, Unicef [kertoi](#) syyskuun katsauksessaan.

Tomi Järvinen on työskennellyt avustustyön parissa 24-vuotiaasta lähtien. Hän meni vuonna 1996 auttamaan Ruandan kansanmurhan aikana ja jälkimainingeissa paenneita ihmisiä Tansanian leireille.

”Olen nähnyt, miten ihmiset saavat apua ja miten heidän elämänsä muuttuvat ja yhteiskunnatkin muuttuvat pikkuhiljaa.”

Hän kertoo järkyttyneensä, kun Trumpin leikkauspolitiikka alkuvuodesta johtanut teknomiljardööri [Elon Musk](#) hekumoi sillä, että hän oli päässyt työntämään kehitysavun ”okasilppuriin”. Musk totesi jättäneensä viikonlopun juhlat väliin näin tehdäkseen.

”Ajattelin, että kuinka järjettömäksi voi enää maailma mennä ja miten tämä on mahdollista. Että tällainen maailman rikkain mies voi tulla ja alkaa pistää kirjaimellisesti USAID:tä ja samalla niitä lapsia, jotka sen tuen piirissä ovat, oksasilppuriin.”

Järvisen mukaan kehitysyhteistyössä on korjattavaa ja sen toimijoilla monessa asiassa peiliin katsomista, mutta hänen mukaansa ”on täysin vastuutonta ja epähumaania” vaatia koko järjestelmän muutosta yhdessä yössä.

”Ei sitä olisi kukaan voinut koskaan kuvitella. Jos ajatellaan, että 1970-luvun alussa virallinen kehitysyhteistyö vakiintui, niin kyllä tämä siitä tähän päivään saakka on ehdottomasti suurin muutos, mitä on tapahtunut.”